

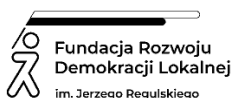
SUMO

Scaling-up Multiculturally-oriented Organizations

PROGRAM WSPARCIA SAMOORGANIZACJI

MIESZKAŃCÓW KRAKOWA DZIAŁAJĄCYCH

NA RZECZ WIELOKULTUROWOŚCI

Finansowane przez
Unię Europejską

WSPÓLNOTA RÓŻNORODNOŚCI

Kluczowa rola organizacji mniejszościowych
i migranckich w polityce integracyjnej Krakowa

Wojciech Mejer
Joanna Grzymała-Moszczyńska

Stowarzyszenie Willa Decjusza, 2025

Spis treści

<u>Streszczenie</u>	3
<u>Wstęp</u>	4
<u>Tło i kontekst</u>	4
<u>Cel</u>	4
<u>Zakres</u>	5
<u>Terminologia</u>	6
<u>Analiza programu „Otwarty Kraków”</u>	7
<u>Cele i zadania</u>	7
<u>„Otwarty Kraków” 2016-2022</u>	8
<u>Ewaluacja Programu 2016-2022</u>	8
<u>Uwzględnienie rekomendacji</u>	9
<u>Ewolucja Programu „Otwarty Kraków”</u>	10
<u>Podsumowanie</u>	11
<u>Analiza statutów</u>	12
<u>Kontekst prawny i organizacyjny</u>	12
<u>Cele i działania organizacji</u>	13
<u>Znaczenie w ekosystemie miasta</u>	17
<u>Analiza wywiadów eksperckich</u>	20
<u>Metodologia</u>	20
<u>Charakterystyka badanych organizacji</u>	21
<u>Wyniki</u>	22
<u>Wnioski i rekomendacje</u>	30
<u>Podsumowanie, wnioski i rekomendacje</u>	32
<u>Rekomendacje dla władz miasta</u>	32
<u>Rekomendacje dla organizacji pozarządowych</u>	33
<u>Propozycje usprawnienia współpracy międzysektorowej</u>	34
<u>Podsumowanie</u>	34
<u>Co dalej?</u>	35
<u>Źródła</u>	36
<u>Załącznik 1 - Scenariusz wywiadu eksperckiego</u>	37

Streszczenie

Niniejszy raport przedstawia analizę działalności organizacji mniejszościowych i migranckich w Krakowie oraz ich roli w realizacji polityki integracyjnej miasta. Badanie finalizowane było w I kwartale 2025 roku i objęło analizę statutów 30 organizacji oraz wywiady eksperckie z 8 przedstawicielami organizacji.

Analiza zgromadzonych danych pozwala na sformułowanie następujących wniosków.

- **Program "Otwarty Kraków" stanowi istotną ramę instytucjonalną dla działań na rzecz integracji**, jednak jego skuteczność zależy od konsekwentnej implementacji i zaangażowania różnych podmiotów.
- **Organizacje pozarządowe pełnią kluczową rolę w systemie wsparcia dla mniejszości i osób z doświadczeniem migracji**, ich skuteczność ograniczana jest jednak przez niestabilność finansową, bariery administracyjne oraz niewystarczającą koordynację działań z instytucjami miejskimi.
- **Potencjał społeczności mniejszościowych i migranckich pozostaje w znacznym stopniu niewykorzystany**. Bariery językowe, trudności z nostryfikacją dyplomów oraz ograniczone możliwości partycypacji w procesach decyzyjnych uniemożliwiają pełny wkład tych grup w życie społeczne i gospodarcze miasta.
- **Współpraca międzysektorowa wymaga usprawnienia**. Choć istnieją formalne mechanizmy współpracy między organizacjami pozarządowymi a miastem, ich efektywność jest ograniczona przez brak systematycznych konsultacji, niewystarczającą komunikację oraz fragmentaryczność działań.

Kluczowym wnioskiem jest konieczność przejścia od fragmentarycznych interwencji do systemowego, długofalowego podejścia do integracji i zarządzania różnorodnością. Wymaga to zarówno wzmocnienia potencjału instytucjonalnego organizacji pozarządowych, jak i zwiększenia spójności działań miejskich oraz stworzenia przestrzeni do partycypacji społeczności mniejszościowych w procesach decyzyjnych.

Szczegółowe rekomendacje dla władz miasta Krakowa, dla organizacji pozarządowych oraz propozycje usprawnienia współpracy międzysektorowej znajdują się w rozdziale [Podsumowanie, wnioski i rekomendacje](#).

Wstęp

Tło i kontekst

Niniejszy raport powstał w ramach projektu "SUMO: Scaling Up Multiculturally-oriented Organizations"¹ realizowanego przez Stowarzyszenie Willa Decjusza w Krakowie. Badanie zostało przeprowadzone w kontekście rosnącej różnorodności kulturowej i etnicznej Krakowa, gdzie według aktualnych szacunków od 15 do 20% mieszkańców stanowią osoby z doświadczeniem migracji i należące do mniejszości etnicznych i narodowych. Gwałtowne zmiany demograficzne szczególnie przyspieszyły w 2022 roku w związku z napływem osób uciekających po rozpoczęciu pełnoskalowej agresji Rosji na Ukrainę. Ta dynamiczna sytuacja postawiła przed miastem i sektorem pozarządowym nowe wyzwania dotyczące integracji społecznej, przeciwdziałania dyskryminacji oraz tworzenia inkluzywnych polityk miejskich.

Raport koncentruje się na analizie działalności organizacji pozarządowych wspierających mniejszości narodowe, etniczne oraz osoby z doświadczeniem migracji, a także przygląda się funkcjonowaniu miejskiego programu integracyjnego "Otwarty Kraków", który od 2016 roku stanowi instytucjonalne ramy dla polityki integracyjnej miasta.

Cel

Głównym celem prezentowanego tu badania była kompleksowa analiza funkcjonowania organizacji pozarządowych wspierających mniejszości narodowe, etniczne oraz osoby z doświadczeniem migracji w Krakowie oraz ocena ich roli w ekosystemie miejskim, ze szczególnym uwzględnieniem programu "Otwarty Kraków" jako ramy instytucjonalnej dla działań integracyjnych. Cele szczegółowe badania obejmowały zagadnienia takie jak:

- Zdiagnozowanie zakresu działalności i potrzeb organizacji pozarządowych zakładanych przez i działających na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych w Krakowie.
- Identyfikacja głównych barier i wyzwań, z jakimi mierzą się organizacje wspierające mniejszości etniczne, narodowe i osoby z doświadczeniem migracji w Krakowie.
- Opisanie kontekstu i znaczenia funkcji NGO-sów w ekosystemie miasta.
- Wypracowanie rekomendacji dla władz miasta Krakowa oraz organizacji pozarządowych w celu usprawnienia współpracy międzysektorowej i zwiększenia efektywności działań integracyjnych.

Badanie to ma istotne znaczenie ze względu na rosnącą różnorodność kulturową Krakowa, która wymaga systemowego podejścia do zarządzania wielokulturowością i do integracji społecznej. Organizacje pozarządowe pełnią kluczową rolę w tym procesie, jednak ich potencjał nie jest w pełni wykorzystywany ze względu na różnorodne bariery strukturalne i systemowe.

¹ <https://bb.frdl.pl/granty/realizacja-projektow/sumo-scaling-up-multiculturally-oriented-organizations>

Badanie uzupełnia wiedzę na temat funkcjonowania organizacji mniejszościowych i migranckich w kontekście miejskim, dostarczając danych o ich potrzebach, barierach, jakie napotykają oraz relacjach z instytucjami miejskimi. Ta wiedza jest niezbędna do projektowania skutecznych polityk integracyjnych opartych na dowodach.

Wyniki badania mogą mieć praktyczne zastosowanie dla władz miasta Krakowa stanowiąc podstawę do wprowadzania koniecznych zmian w zakresie realizacji programu "Otwarty Kraków" i innych polityk miejskich związanych z zarządzaniem różnorodnością. Organizacjom pozarządowym niniejszy raport oferuje rekomendacje dotyczące partnerstw międzysektorowych i rzecznictwa.

Zakres

Badanie koncentruje się na analizie działalności organizacji pozarządowych wspierających mniejszości narodowe, etniczne oraz osoby z doświadczeniem migracji w Krakowie i obejmuje następujące obszary tematyczne:

1. Analiza programu "Otwarty Kraków" jako ramy instytucjonalnej dla integracji mniejszości i osób z doświadczeniem migracji.
2. Analiza statutów 30 wybranych organizacji pozarządowych działających na rzecz mniejszości etnicznych i narodowych w Krakowie.
3. Badanie eksperckie z przedstawicielami i przedstawicielkami 8 organizacji pozarządowych działających w Krakowie.

Badanie eksperckie zostało przeprowadzone na przełomie 2024 i 2025 roku (do marca 2025), z uwzględnieniem danych z mediów społecznościowych organizacji z okresu od września 2024 do lutego 2025 roku. Koncentruje się na aktualnej sytuacji organizacji oraz ich doświadczeniach z ostatnich lat, ze szczególnym uwzględnieniem zmian demograficznych, które zaistniały w Krakowie z początkiem 2022 roku.

Czytając kolejne sekcje należy brać pod uwagę, iż analiza statutów organizacji nie zawsze odzwierciedla faktyczny zakres ich działań, który często koncentruje się na wybranych obszarach z szerszego katalogu zapisanego w dokumentach. Badanie nie obejmuje perspektywy wszystkich instytucji miejskich zaangażowanych w realizację programu "Otwarty Kraków". Z uwagi na ograniczenia czasowe i zasobowe, wywiady eksperckie przeprowadzono jedynie z 8 organizacjami, co może nie reprezentować pełnego spektrum doświadczeń i poglądów sektora pozarządowego działającego w interesujących nas tu tematach. Dodatkowo, należy zaznaczyć, że przyjęta metodologia doboru próby do badania niesie ze sobą ograniczenia interpretacyjne. W szczególności, w przypadku wywiadów eksperckich możliwe było wystąpienie efektu autoselekcji, gdzie w badaniu uczestniczyły organizacje o wyższym poziomie profesjonalizacji i lepszych zasobach kadrowych.

Terminologia

Kiedy w raporcie odnosimy się do sformułowań takich jak osoby z doświadczeniem migracji, mniejszości etniczne i narodowe oraz organizacje mniejszościowe i migranckie, odwołujemy się do następujących definicji:

Osoby z doświadczeniem migracji – termin obejmujący zarówno osoby, które urodziły się poza Polską i dobrowolnie osiedliły się w Krakowie, jak i osoby z doświadczeniem migracji przymusowej (m.in. z powodu konfliktów zbrojnych).

Mniejszości etniczne i narodowe – grupy zdefiniowane zgodnie z Ustawą z dnia 6 stycznia 2005 roku o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym, obejmujące dziewięć mniejszości narodowych (Białorusinów, Czechów, Litwinów, Niemców, Ormian, Rosjan, Słowaków, Ukraińców i Żydów) oraz cztery mniejszości etniczne (Karaimów, Łemków, Romów i Tatarów)².

Organizacje mniejszościowe i migranckie – podmioty trzeciego sektora (stowarzyszenia, fundacje, nieformalne grupy) założone przez przedstawicieli mniejszości etnicznych, narodowych lub migrantów, bądź działające na rzecz tych grup. W raporcie uwzględniamy zarówno organizacje prowadzone przez przedstawicieli tych społeczności, jak i te, które świadczą usługi na ich rzecz.

² https://orka.sejm.gov.pl/proc4.nsf/ustawy/223_u.htm

Analiza programu „Otwarty Kraków”

Program "Otwarty Kraków" na lata 2024-2028 jest strategicznym dokumentem miasta, którego celem jest zarządzanie różnorodnością kulturową oraz wspieranie integracji mniejszości narodowych, etnicznych oraz osób z doświadczeniem migracji. Dokument podkreśla konieczność budowania otwartego społeczeństwa i realizacji polityki międzykulturowej w oparciu o prawa człowieka, dialog oraz współpracę.

Grupy docelowe programu opisane są jako:

- Mniejszości narodowe i etniczne zamieszkujące Kraków,
- Migranci ekonomiczni, w tym pracownicy, studenci oraz ich rodziny,
- Osoby z doświadczeniem migracji przymusowej.

Jako że Kraków w ostatnich latach odnotowuje znaczący wzrost liczby mieszkańców z doświadczeniem migracji, miasto rozpoznaje potrzebę dostosowania polityki do zmieniającej się struktury społecznej. Główne wyzwania opisane w dokumencie to dyskryminacja wspomnianych grup w różnych obszarach życia społecznego, bariery językowe utrudniające integrację i korzystanie z miejskich inicjatyw, oraz brak wystarczającej reprezentacji mniejszości w strukturach decyzyjnych miasta.

Program "Otwarty Kraków" stanowi integralną część polityki miejskiej, która uwzględnia różnorodność kulturową jako wartość strategiczną. Dokument zakłada współpracę między różnymi instytucjami miejskimi oraz organizacjami pozarządowymi w celu realizacji założonych celów.

Cele i zadania

Miasto Kraków jest członkiem międzynarodowego programu ICC (Intercultural Cities Program), który „wspiera miasta w przeglądzie ich polityk z perspektywy międzykulturowej oraz w opracowywaniu kompleksowych strategii międzykulturowych, które pomagają im pozytywnie zarządzać różnorodnością i wykorzystywać korzyści płynące z tej różnorodności”³. W ramach tego programu miasto zobowiązuje się do promowania zarządzania różnorodnością kulturową zgodnie z wytycznymi Rady Europy, a także do realizacji polityki integracyjnej opartej na zasadach równości i symetryczności w traktowaniu wszystkich grup społecznych. Kraków ma też podjąć się wdrażania innowacyjnych rozwiązań wspierających integrację migrantów i mniejszości.

Głównymi celami programu "Otwarty Kraków" na lata 2024-2028 jest wspieranie integracji międzykulturowej poprzez działania edukacyjne, społeczne i kulturalne, a także zwiększenie dostępności usług miejskich dla mniejszości narodowych i migrantów. Wspomniane jest też promowanie aktywnego zaangażowania społeczności lokalnych w procesy integracyjne.

Planowana jest organizacja kampanii informacyjnych promujących otwartość i różnorodność kulturową, tworzenie przestrzeni dialogu między władzami miasta a

³ <https://www.coe.int/en/web/interculturalcities>

społecznościami mniejszościowymi, a także wprowadzenie szkoleń dla urzędników miejskich w zakresie zarządzania różnorodnością.

Bezpośrednimi efektami programu ma być zwiększenie poczucia bezpieczeństwa wśród mniejszości narodowych i migrantów, wzrost uczestnictwa społeczności migranckich w życiu publicznym miasta oraz rozwój inicjatyw edukacyjnych promujących wielokulturowość. Program ma przełożyć się na poprawę jakości życia wszystkich mieszkańców Krakowa dzięki lepszej integracji społecznej oraz rozwój miasta jako przestrzeni otwartej, przyjaznej dla osób z różnych kultur i środowisk społecznych.

Program przewiduje finansowanie z budżetu miasta, z funduszy krajowych oraz europejskich.

„Otwarty Kraków” 2016-2022

Pierwsza edycja programu "Otwarty Kraków" (2016-2022) stanowiła kompleksową inicjatywę samorządową ukierunkowaną na integrację mniejszości narodowych, etnicznych oraz cudzoziemców. W wymiarze administracyjnym program zreformował struktury urzędowe poprzez utworzenie punktu informacyjnego, wdrożenie tłumaczeń procedur oraz opracowanie pakietu powitalnego. Ustanowiono formalne mechanizmy współpracy międzyinstytucjonalnej w postaci Zespołu Interdyscyplinarnego.

Program stworzył platformy konsultacji społecznych poprzez kampanie informacyjne, portal otwarty.krakow.pl oraz konkurs "Krakowski Ambasador Wielokulturowości". Równocześnie wprowadzono instrumenty odpowiedzialności społecznej, implementując klauzule antydyskryminacyjne w umowach miejskich. Istotnym elementem inicjatywy były systemy monitorowania i reagowania na incydenty dyskryminacyjne oraz działania edukacyjne wzmacniające kompetencje międzykulturowe mieszkańców. Program obejmował także działania na rzecz poprawy przestrzeni publicznej oraz przystąpienie Krakowa do międzynarodowej Sieci Miast Międzykulturowych.

Ewaluacja Programu 2016-2022

Wyniki ewaluacji pierwszej edycji programu „Otwarty Kraków”⁴ ukazują zarówno jego wymierne osiągnięcia, jak i istotne wyzwania systemowe. Na uznanie zasługuje utworzenie Punktu Informacyjnego dla Obcokrajowców, który stał się miejscem wsparcia integracyjnego, a także powstanie Centrum Wielokulturowego, jako platformy międzysektorowej współpracy i włączania lokalnych organizacji pozarządowych. Częściowym sukcesem było ugruntowanie marki „Krakowski Ambasador Wielokulturowości”, która, choć dobrze rozpoznawalna, nie została jednak w pełni wykorzystana jako narzędzie promocji otwartości miasta. Kraków wprowadził także klauzule antydyskryminacyjne do miejskich umów oraz przystąpił do Sieci Miast Międzykulturowych.

⁴ Ewaluacja przeprowadzona została przez Żydowskie Stowarzyszenie Czulent na zlecenie Miasta Krakowa: <https://czulent.pl/raport-z-ewaluacji-programu-otwarty-krakow-w-latach-2016-2022/>

Jednocześnie raport z ewaluacji wskazywał na szereg obszarów wymagających poprawy. Krytycznie oceniono brak spójności językowej i standaryzacji komunikacji na miejskich portalach internetowych, co ogranicza dostępność informacji dla cudzoziemców. Istotnym problemem pozostaje niewystarczająca przejrzystość komunikacji, zarówno wewnętrznej, jak i zewnętrznej, zwłaszcza w pracy Zespołu Interdyscyplinarnego, co skutkowało dezorientacją co do celów i działań programu. Zidentyfikowano niewykorzystany potencjał laureatów konkursu „Ambasador Wielokulturowości”, którzy mogą odegrać rolę w międzynarodowej promocji miasta, a także deficyty w systemowych mechanizmach reagowania na incydenty dyskryminacyjne. Dostrzeżono także niedostatki w zakresie współpracy międzywydziałowej i międzysektorowej, z tendencją do delegowania zadań dotyczących integracji jednej, wyspecjalizowanej komórce, co ograniczało odpowiedzialność pozostałych jednostek urzędu.

Obszar edukacji choć rozwijany, zwłaszcza poprzez zatrudnianie asystentów międzykulturowych i wdrażanie działań antydyskryminacyjnych, wymaga lepszej komunikacji i dostępności dobrych praktyk. Kluczowe wyzwanie stanowi lepsze zaangażowanie Wydziału Edukacji w upowszechnianie informacji oraz włączenie szkół i nauczycieli w systematyczne działania integracyjne.

Podsumowując, raport z ewaluacji wskazywał na potrzebę standaryzacji i transparentności komunikacji na poziomie miejskim, wzmocnienia wspólnej odpowiedzialności i koordynacji działań międzywydziałowych oraz pełniejszego wykorzystania kapitału wypracowanego w obszarze wielokulturowości. Rekomendacje po ewaluacji uwzględniały przede wszystkim kwestie takie jak: centralizację i ułatwienie dostępu do informacji w wielu językach, wprowadzenie spójnych mechanizmów reagowania na dyskryminację oraz rozwój partnerskich relacji między samorządem a organizacjami społecznymi i edukacyjnymi.

Uwzględnienie rekomendacji

Analizując nowy Program „Otwarty Kraków” na lata 2024-2028, można dostrzec znaczące uwzględnienie rekomendacji wynikających z ewaluacji poprzedniej edycji programu. Dokument wykazuje ciągłość w kluczowych obszarach działań, jednocześnie wprowadzając udoskonalenia w odpowiedzi na wyzwania zidentyfikowane podczas ewaluacji pierwszej edycji programu.

W zakresie usprawnienia komunikacji i informacji, nowy program kontynuuje rozwój Punktu Informacyjnego oraz Centrum Wielokulturowego. Dodatkowo, program zakłada intensyfikację działań związanych z tłumaczeniem procedur administracyjnych oraz dalszy rozwój portalu otwarty.krakow.pl, co wpisuje się w strategię poprawy wielojęzycznej komunikacji z mieszkańcami o różnym pochodzeniu.

Istotnym elementem nowego programu jest wzmocnienie współpracy międzysektorowej poprzez budowanie partnerstw między samorządem, organizacjami pozarządowymi oraz sektorem biznesowym. Stanowi to odpowiedź na rekomendację dotyczącą konieczności zwiększenia zaangażowania podmiotów prywatnych w działania integracyjne. Program przewiduje również systemowe podejście do przeciwdziałania dyskryminacji, wprowadzając

mechanizmy monitorowania incydentów dyskryminacyjnych, co bezpośrednio adresuje wcześniej zidentyfikowany brak takich rozwiązań.

W obszarze integracji edukacyjnej, program na lata 2024-2028 kontynuuje rozwój asystentury międzykulturowej w szkołach oraz wsparcie dla dzieci z doświadczeniem migracji. Dokument uwzględnia również rekomendację dotyczącą większego zaangażowania laureatów konkursu Ambasadora Wielokulturowości w działania promocyjne miasta i współpracę międzynarodową.

Należy jednak zauważyć, że niektóre rekomendacje zostały uwzględnione jedynie częściowo lub pominięte. Program nie precyzuje szczegółowo kwestii standaryzacji portali miejskich pod kątem językowym i dostępności informacji wielojęzycznej. Mimo że zakłada kontynuację działania zespołu interdyscyplinarnego, nie określa jasno mechanizmów poprawiających jego komunikację wewnętrzną i transparentność podejmowanych decyzji. Podobnie, choć podkreśla znaczenie współpracy międzywydziałowej, nie przedstawia konkretnych mechanizmów zapewniających jej skuteczność.

Ewolucja Programu „Otwarty Kraków”

Program „Otwarty Kraków” przeszedł znaczącą transformację między jego pierwszą edycją z lat 2016-2022 a nową wersją na lata 2024-2028. Zmiany te odzwierciedlają zarówno doświadczenia zdobyte podczas realizacji pierwotnego programu, jak i dynamiczne przemiany społeczno-demograficzne zachodzące w Krakowie w ostatnich latach.

Pierwsza edycja programu, wprowadzona uchwałą Rady Miasta Krakowa z 14 września 2016 r., koncentrowała się na tworzeniu podstawowych mechanizmów wsparcia dla cudzoziemców i mniejszości narodowych. Działania miały charakter pionierski, stanowiąc odpowiedź na stopniowe zwiększanie się różnorodności kulturowej mieszkańców Krakowa. Nowa odsłona programu na lata 2024-2028, przyjęta 20 listopada 2024 r., wprowadza znacznie bardziej kompleksowe i interdyscyplinarne podejście do zarządzania różnorodnością. Uwzględnia ona gwałtowne zmiany demograficzne, jakie zaszły w mieście, gdzie obecnie od 15 do 20% mieszkańców stanowią osoby ze społeczności migranckich i mniejszościowych⁵. Program precyzyjniej definiuje grupy docelowe, rozróżniając mniejszości narodowe i etniczne oraz osoby z doświadczeniem migracji, w tym doświadczenie migracji przymusowej.

W zakresie celów i priorytetów, nowy program znacząco poszerza perspektywę. O ile wcześniejsza wersja skupiała się głównie na integracji cudzoziemców poprzez kampanie społeczne i tłumaczenia procedur administracyjnych, o tyle edycja 2024-2028 kładzie nacisk na budowanie inkluzywności społecznej, rozwój kompetencji międzykulturowych wśród wszystkich mieszkańców oraz promocję Krakowa jako miasta wielokulturowego. Szczególną uwagę zwrócono na obszar edukacji międzykulturowej oraz wsparcie grup narażonych na wykluczenie społeczne.

Istotnej zmianie uległa również struktura organizacyjna. Nowy program wprowadza wyodrębnioną komórkę organizacyjną w Urzędzie Miasta Krakowa, odpowiedzialną za

⁵ https://www.bip.krakow.pl/_inc/rada/uchwaly/show_pdf.php?id=138509

realizację programu, oraz sieć koordynatorów ds. współpracy w jednostkach miejskich. Taka struktura ma zapewnić lepszą komunikację i koordynację działań międzysektorowych.

W kwestii finansowania i monitoringu, nowa wersja programu oferuje bardziej szczegółowe rozwiązania. Przewidziano różnorodne źródła finansowania, w tym fundusze unijne oraz środki z Programu Miast Międzykulturowych Rady Europy, do którego Kraków przystąpił w grudniu 2020 roku. Wprowadzono również kompleksowy system monitoringu realizacji programu poprzez mierzalne wskaźniki efektywności.

Podsumowanie

Program „Otwarty Kraków” dostarcza spójnych ram koncepcyjnych dla badań nad organizacjami mniejszościowymi poprzez jasno określone cele strategiczne. Głównym zamierzeniem programu jest budowanie otwartego społeczeństwa i realizacja polityki międzykulturowej w oparciu o prawa człowieka, dialog oraz współpracę. Ta wizja bezpośrednio koresponduje z rolą organizacji pozarządowych działających na rzecz mniejszości, które stanowią kluczowy element ekosystemu integracji.

W kontekście badań nad NGO-sami mniejszościowymi, program „Otwarty Kraków” oferuje istotne tło analityczne. Po pierwsze, określa on formalne mechanizmy współpracy między samorządem a organizacjami pozarządowymi, co pozwala zrozumieć oficjalne kanały wpływu NGO-sów na politykę miejską. Po drugie, strategia podkreśla znaczenie budowania mostów między społecznością lokalną a mniejszościami, co stanowi przestrzeń działania dla organizacji pozarządowych. Po trzecie, program promuje wielokulturowość jako wartość budującą tożsamość miasta, co legitymizuje działania organizacji mniejszościowych w przestrzeni publicznej.

Program „Otwarty Kraków” stanowi tło dla dalszych badań nad organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych w Krakowie. Poprzez swoje założenia teoretyczne, cele strategiczne oraz mechanizmy implementacyjne, program dostarcza kontekstu dla zrozumienia roli tych organizacji w ekosystemie miasta, diagnozowania ich potrzeb oraz formułowania rekomendacji dotyczących polityk integracyjnych.

Analiza statutow

Celem prezentowanej tu analizy jest lepsze zrozumienie roli wybranych organizacji pozarządowych w ekosystemie miasta Krakowa, a także identyfikacja potencjalnych obszarów współpracy w ramach programu „Otwarty Kraków” na lata 2024-2028. Program ten ma na celu wzmocnienie polityki integracyjnej miasta oraz lepsze wykorzystanie potencjału społecznego i kulturowego mniejszości narodowych i etnicznych.

Niniejsza analiza obejmuje szczegółowe badanie 30 statutow wybranych organizacji pozarządowych działających na terenie Miasta Krakowa, których działalność obejmuje wspieranie mniejszości narodowych i etnicznych oraz osób z doświadczeniem migracji. Do analizy dokumentów statutowych zakwalifikowaliśmy organizacje, których statuty były publicznie dostępne w repozytoriach internetowych, na ich stronach internetowych lub zostały udostępnione badaczom na potrzeby niniejszego projektu. Zastosowano kryterium działania na terenie Krakowa, obszaru działalności oraz dostępności dokumentacji jako podstawowy wyznacznik włączenia organizacji do tej części badania.

Badane dokumenty stanowią podstawę formalno-prawną funkcjonowania wymienionych podmiotów i określają ich cele, misję oraz zakres działalności. Analiza została przeprowadzona z uwzględnieniem wytycznych dotyczących celów statutowych, misji organizacyjnej, obszarów działania, grup docelowych oraz form współpracy z otoczeniem zewnętrznym, ze szczególnym naciskiem na aspekty związane z wielokulturowością, integracją społeczną i przeciwdziałaniem wykluczeniu.

Poniższa analiza składa się z trzech rozdziałów, odpowiadających celom badania:

- Kontekst prawny i organizacyjny
- Cele i działania organizacji
- Znaczenie w ekosystemie miasta

W rozdziałach prezentujemy także wybrane cytaty z badanych statutow. Tym samym prezentujemy pewne kategorie wyłaniające się z badanych statutow, natomiast naszym celem nie jest przedstawienie wyczerpującego katalogu wszystkich sformułowań pojawiających się we wszystkich analizowanych dokumentach.

Kontekst prawny i organizacyjny

Analizowane organizacje działają w następujących formach prawnych:

- **Związek stowarzyszeń** (Federacja Znaki Równości)
- **Fundacje** (Fundacja 2ACT, Fundacja Autonomia, Fundacja Centrum Judaizmu Postępowego, Fundacja Centrum Kultury Latinoamerykańskiej, Fundacja Chimera Kultur, Fundacja Diversity Hub, Fundacja Europejska Akademia Dyplomacji, Fundacja Eurointegracja, Fundacja Instytut Studiów Strategicznych, Fundacja Internationaler Bund Polska, Fundacja Mifgash, Fundacja na Rzecz Aktywizacji i Integracji Społecznej Rogatka, Fundacja Polistrefa, Fundacja Relocation2Poland, Fundacja Wellcome EU, Fundacja Widowisk Masowych i Show-programów, Fundacja Współpracy

Polsko-Ukraińskiej U-WORK, Fundacja Wspierania Kultury i Języka Polskiego im. Mikołaja Reja, Fundacja Zustricz)

- **Stowarzyszenia** (Ormiańskie Towarzystwo Kulturalne, Stowarzyszenie Beit Kraków, Stowarzyszenie Centrum Pomocy Prawnej im. Haliny Nieć, Stowarzyszenie Festiwal Kultury Żydowskiej w Krakowie, Stowarzyszenie Interkulturalni PL, Stowarzyszenie Laboratorium Działań dla Pokoju – Salam Lab, Towarzystwo Białoruskie, Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Żydów w Polsce, Żydowskie Stowarzyszenie Czulent, Stowarzyszenie Willa Decjusza)

Cele i działania organizacji

Cele statutowe

Poniżej przedstawiamy analizę celów statutowych analizowanych organizacji. Cele zostały skategoryzowane, aby zidentyfikować główne obszary ich działalności. Taka kategoryzacja umożliwia lepsze zrozumienie, w jaki sposób sektor pozarządowy odpowiada na wyzwania związane z budowaniem społeczeństwa otwartego, wspieraniem mniejszości oraz przeciwdziałaniem dyskryminacji.

Kategorie celów statutowych

Zaprezentowana tabela kategorii celów statutowych odzwierciedla spektrum priorytetów organizacji działających na rzecz wspierania mniejszości narodowych i etnicznych oraz osób z doświadczeniem migracji w Krakowie. Dominująca obecność kategorii związanych z prawami człowieka, przeciwdziałaniem dyskryminacji oraz integracją grup mniejszościowych sugeruje, że organizacje te podejmują próbę wypełnienia luki w systemie instytucjonalnej ochrony przed nierównym traktowaniem. Warto zauważyć, że cele statutowe wykraczają poza pomoc w zakresie integracji, uwzględniając również budowanie dialogu międzykulturowego oraz promocję dziedzictwa kulturowego mniejszości.

Szczególnie interesującym aspektem jest połączenie celów zorientowanych na ochronę tożsamości kulturowej mniejszości z jednoczesnym dążeniem do włączenia tych grup w szerszy kontekst społeczeństwa obywatelskiego. Widoczne jest to w kategoriach takich jak „Dialog międzykulturowy” oraz „Rozwój społeczeństwa obywatelskiego”, które wskazują na dążenie organizacji do tworzenia przestrzeni dla koegzystencji różnych tożsamości kulturowych.

Znaczącą rolę w analizowanych dokumentach odgrywa też edukacja i budowanie świadomości społecznej, co pokazuje, że organizacje te przyjmują na siebie funkcję edukacyjną, dążąc do zmiany postaw społecznych poprzez podnoszenie poziomu wiedzy o różnorodności kulturowej. Jest to długofalowa strategia, mająca potencjał trwałej zmiany społecznej w kierunku większej inkluzji.

Kategoria celu	Przykładowe sformułowania ze statutow
Prawa człowieka i przeciwdziałanie dyskryminacji	"Przeciwdziałanie dyskryminacji, przede wszystkim ze względu na płeć i seksualność", "Upowszechnianie i ochrona wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich"
Integracja i wsparcie grup mniejszościowych	"Działalność na rzecz integracji cudzoziemców", "Pomoc w adaptacji cudzoziemców do życia i rozwoju w Polsce"
Promocja kultury i dziedzictwa	"Podtrzymywanie tradycji narodowej i dziedzictwa kulturowego", "Utrwalanie dziedzictwa żydowskiego we wszystkich jego formach"
Dialog międzykulturowy	"Działanie na rzecz porozumienia i dialogu między kulturami", "Tworzenie przestrzeni dla dialogu poprzez sztukę"
Edukacja międzykulturowa i świadomość społeczna	"Edukacja międzykulturowa", "Działalność edukacyjna w zakresie historii, kultury"
Wsparcie społeczne i aktywizacja zawodowa	"Integracja zawodowa i społeczna grup dyskryminowanych", "Aktywizacja i integracja społeczna oraz zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym"
Rozwój społeczeństwa obywatelskiego	"Budowanie społeczeństwa obywatelskiego otwartego na różnorodność", "Wzmacnianie świadomości prawnej i obywatelskiej społeczeństwa"
Współpraca międzynarodowa	"Nawiązywanie współpracy i wymiany doświadczeń z partnerami krajowymi i zagranicznymi", "Działalność na rzecz integracji europejskiej"
Zaspokajanie potrzeb religijnych	"Zaspokajanie potrzeb religijnych w nurcie Judaizmu Postępowego", "Wspieranie działania postępowej społeczności żydowskiej"

Zakres działalności

Poniżej znajduje się analiza form działalności wymienionych w badanych statutach. Identyfikujemy tu dominujące typy aktywności, poprzez które badane organizacje realizują swoje cele statutowe. Zaprezentowane kategorie odzwierciedlają różnorodność metod pracy sektora pozarządowego w obszarze wspierania integracji, przeciwdziałania dyskryminacji oraz budowania dialogu międzykulturowego.

Kategoryzacja form działalności

Tabela rodzajów działań ukazuje szerokie spektrum narzędzi i metod wykorzystywanych w pracy na rzecz integracji społecznej i dialogu międzykulturowego. Dominująca rola działań edukacyjnych i szkoleniowych wskazuje na fundamentalne znaczenie, jakie organizacje przypisują procesowi budowania świadomości i kompetencji międzykulturowych poprzez formalne i nieformalne metody edukacji.

Warto zwrócić uwagę na komplementarność zidentyfikowanych kategorii działań – od działań edukacyjnych, przez kulturalne i artystyczne, po rzecznicstwo i działania prawne. Taka wielowymiarowość wskazuje na dojrzałość sektora, który rozpoznaje złożoność wyzwań związanych z integracją i budowaniem społeczeństwa otwartego na różnorodność. Organizacje łączą działania skierowane do bezpośrednich beneficjentów (np. "Działania pomocowe i wspierające") z aktywnością ukierunkowaną na zmianę systemową (np. "Działania rzecznicze i prawne").

Szczególnie interesującym aspektem jest obecność działań badawczych i naukowych, co świadczy o dążeniu organizacji do profesjonalizacji i oparcia swoich interwencji na rzetelnej wiedzy. Widoczne jest również znaczące zaangażowanie w działania sieciujące i współpracę, co wskazuje na rosnącą świadomość organizacji pozarządowych dotyczącą wartości kapitału społecznego i znaczenia budowania partnerstw międzysektorowych dla skuteczności podejmowanych działań.

Obecność działań informacyjnych i medialnych wskazuje na zrozumienie przez organizacje roli komunikacji społecznej i mediów w kształtowaniu opinii publicznej na temat różnorodności kulturowej. Szczególnie w dobie rozwoju mediów społecznościowych i cyfryzacji, ten obszar działalności nabiera strategicznego znaczenia dla realizacji misji integracyjnych i antydyskryminacyjnych.

Należy również podkreślić, że zaprezentowana kategoryzacja odzwierciedla ewolucję form działania organizacji – od tradycyjnych metod (jak publikacje drukowane, bezpośrednie spotkania) po nowoczesne narzędzia komunikacji i edukacji.

Rodzaj działania	Przykładowe działania ze statutów
Działania edukacyjne i szkoleniowe	"Organizowanie i prowadzenie szkoleń, warsztatów i konferencji", "Działalność edukacyjna"
Działania kulturalne i artystyczne	"Organizowanie imprez kulturalnych (festiwali, wystaw, przedstawień)", "Działalność artystyczna"
Działania promocyjno-informacyjne i medialne	"Prowadzenie kampanii społecznych", "Prowadzenie stron internetowych i portali"
Działania wydawnicze	"Działalność wydawnicza", "Publikowanie książek, czasopism i innych materiałów"
Działania badawcze i naukowe	"Działalność naukowa i badawcza", "Prowadzenie prac badawczo-rozwojowych"
Działania pomocowe i wspierające	"Udzielanie bezpłatnej pomocy prawnej", "Organizacja pomocy psychologicznej"
Działania integracyjne	"Prowadzenie centrów społeczności LGBTQ", "Organizacja wyjazdów i obozów integracyjnych"
Działania rzecznicze i prawne	"Działalność rzecznicza i lobbing", "Opiniowanie prawodawstwa"
Działania sieciujące i współpraca	"Współpraca z organizacjami i instytucjami", "Budowanie sieci partnerskich"
Działania religijne	"Organizacja i współorganizacja obchodów świąt", "Wspieranie działania społeczności religijnej"

Matryca celów i działań

Poniższa analiza przedstawia zestawienie celów i działań badanych organizacji. Takie podejście pozwala na systematyczne uporządkowanie, kategoryzację i porównanie celów oraz działań tych organizacji. Zestawienie w formie matrycy ułatwia wielowymiarowe spojrzenie na różnorodność celów i odpowiadających im działań.

Warto zauważyć, że organizacje różnią się pod względem stopnia specjalizacji - niektóre koncentrują się na wąskich obszarach działania (np. Fundacja Relocation2Poland skupia się

głównie na wsparciu cudzoziemców w procesie relokacji do Polski), podczas gdy inne mają szerszy zakres celów (np. Fundacja Internationaler Bund Polska działa w wielu obszarach od edukacji przez pomoc społeczną po integrację międzynarodową).

Cel	Powiązane działania
Przeciwdziałanie dyskryminacji i wykluczeniu	- Organizacja szkoleń antydyskryminacyjnych - Monitoring przypadków dyskryminacji - Kampanie społeczne przeciw ksenofobii i rasizmowi - Rzecznictwo interesów grup mniejszościowych - Udzielanie pomocy prawnej
Integracja społeczna i zawodowa osób z doświadczeniem migracji	- Kursy języka polskiego - Wsparcie w poszukiwaniu zatrudnienia - Doradztwo zawodowe - Pomoc w legalizacji pobytu - Działania integracyjne w społecznościach lokalnych
Promocja i ochrona kultury mniejszości narodowych i etnicznych	- Organizacja festiwali kulturalnych - Działalność wydawnicza - Dokumentowanie dziedzictwa kulturowego - Prowadzenie zespołów artystycznych - Organizacja wystaw i wydarzeń kulturalnych
Budowanie dialogu międzykulturowego	- Organizacja spotkań międzykulturowych - Konferencje i seminaria - Projekty wymiany międzynarodowej - Tworzenie przestrzeni do dialogu - Warsztaty międzykulturowe
Edukacja międzykulturowa i globalna	- Warsztaty dla szkół - Szkolenia dla nauczycieli - Tworzenie materiałów edukacyjnych - Organizacja debat i wykładów - Programy edukacyjne dla młodzieży
Wsparcie socjalne i humanitarne	- Poradnictwo i informacja - Pomoc w sytuacjach kryzysowych - Wsparcie materialne - Pomoc w znalezieniu zakwaterowania - Pomoc psychologiczna
Rzecznictwo interesów mniejszości i osób z doświadczeniem migracji	- Udział w konsultacjach społecznych - Opiniowanie aktów prawnych - Reprezentowanie interesów wobec władz - Publikacja raportów i analiz - Działalność medialna
Wzmacnianie tożsamości kulturowej	- Kursy języka ojczystego - Obchody świąt narodowych - Działalność wydawnicza w językach mniejszości - Organizacja wydarzeń religijnych - Tworzenie centrów kultury
Rozwój kompetencji międzykulturowych	- Szkolenia z komunikacji międzykulturowej - Warsztaty wrażliwości kulturowej - Programy mentorskie - Kursy językowe - Wymiana doświadczeń
Promocja wielokulturowości jako wartości	- Kampanie społeczne - Publikacje i materiały informacyjne - Organizacja Dni Różnorodności - Działalność w mediach społecznościowych - Współpraca z mediami

Wsparcie dla osób z doświadczeniem uchodźczym	- Pomoc prawna w procedurze azylowej - Wsparcie integracyjne - Pomoc psychologiczna dla osób z traumą - Kursy adaptacyjne - Pomoc w kontaktach z instytucjami
Badania i analizy dotyczące migracji i wielokulturowości	- Prowadzenie badań społecznych - Publikacja raportów - Organizacja konferencji naukowych - Monitoring polityk publicznych - Ewaluacja działań integracyjnych
Budowanie sieci współpracy	- Organizacja forów współpracy - Tworzenie koalicji organizacji - Wymiana dobrych praktyk - Wspólne projekty międzysektorowe - Platforma komunikacji
Wsparcie dla organizacji mniejszościowych	- Szkolenia z zarządzania organizacją - Wsparcie w pozyskiwaniu funduszy - Udostępnianie przestrzeni - Doradztwo organizacyjne - Pomoc w formalizacji działań
Promowanie praw człowieka	- Edukacja o prawach człowieka - Monitoring naruszeń praw - Kampanie społeczne - Rzecznictwo - Publikacje edukacyjne

Jak widać w powyższych zapisach organizacje te mają szansę pełnić kluczową rolę w:

- Budowaniu mostów między społecznością przyjmującą a nowymi mieszkańcami;
- Dostarczaniu specjalistycznych usług dostosowanych do potrzeb różnych grup;
- Reprezentowaniu interesów mniejszości w dialogu z władzami lokalnymi;
- Kreowaniu przestrzeni do wymiany międzykulturowej.

Warto zauważyć, że wiele organizacji w swoich statutach podkreśla znaczenie podejścia międzykulturowego, które jest również fundamentem Programu Otwarty Kraków. Przykładowo, Stowarzyszenie Interkulturalni PL definiuje swoje cele jako "działalność w zakresie transferu kulturowego, dialogu międzykulturowego, propagowania różnorodności kulturowej i otwartości społeczeństw przyjmujących", co bezpośrednio koresponduje z założeniami programu miejskiego.

Znaczenie w ekosystemie miasta

W poniższym fragmencie porównujemy cele zapisane w statutach organizacji pozarządowych z celami Programu Otwarty Kraków na lata 2024-2028, co pozwoli zidentyfikować obszary zbieżności i różnic w podejściu do kwestii działania na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz osób z doświadczeniem migracji.

Obszary zbieżności

Jednym z głównych celów programu Otwarty Kraków jest "integracja cudzoziemców i cudzoziemek ze społecznością lokalną" oraz "budowanie dialogu międzykulturowego i

społeczeństwa otwartego". Wiele organizacji (m.in. Fundacja 2ACT, Fundacja Chimera Kultur, Fundacja Zustricz, Stowarzyszenie Interkulturalni PL, Fundacja Mifgash, Fundacja Instytut Studiów Strategicznych, Towarzystwo Białoruskie) ma zapisane cele związane z **budowaniem dialogu międzykulturowego i integracją społeczności mniejszościowych ze społeczeństwem polskim**.

Innym istotnym celem programu Otwarty Kraków jest "przeciwdziałanie dyskryminacji i mowie nienawiści" oraz "zwiększenie poczucia bezpieczeństwa wśród cudzoziemców i cudzoziemek". Cel ten jest zbieżny z celami statutowymi organizacji takich jak Federacja Znaki Równości, Fundacja Autonomia, Fundacja Polistrefa czy Żydowskie Stowarzyszenie Czulent, które w swoich dokumentach wyraźnie wskazują na **przeciwdziałanie dyskryminacji i zwalczanie uprzedzeń** jako swoje priorytety.

Program Otwarty Kraków w swoich zapisach mówi o prowadzeniu "edukacji międzykulturowej i antydyskryminacyjnej" oraz "podnoszeniu kompetencji międzykulturowych pracowników UMK i miejskich jednostek organizacyjnych". Jest to zbieżne ze statutami wielu organizacji, takich jak m.in. Fundacja Internationaler Bund Polska, Fundacja Mifgash, Stowarzyszenie Laboratorium Działań dla Pokoju, które prowadzą **działalność edukacyjną dotyczącą wielokulturowości i praw mniejszości**.

Wreszcie ostatnim celem zakładanym przez Program Otwarty Kraków jest "ułatwienie cudzoziemcom i cudzoziemkom dostępu do usług publicznych" oraz "wsparcie w procesie adaptacji i integracji". Tego rodzaju działania statutowe podejmują organizacje takie jak Fundacja Eurointegracja, Fundacja Relocation2Poland, Fundacja Wellcome EU, czy Stowarzyszenie Interkulturalni PL, które oferują **wsparcie w adaptacji i integracji cudzoziemców**.

Różnice w podejściu

Różnice w zakresie działania organizacji pozarządowych i programu Otwarty Kraków przejawiają się w kilku głównych obszarach. Po pierwsze, działania organizacji pozarządowych są często ukierunkowane na konkretne grupy mniejszościowe, zachowanie i rozwój ich tożsamości kulturowej (np. społeczność żydowska, ukraińska, ormiańska, latynoamerykańska) i realizowane są w ramach oddolnych inicjatyw, często samych mniejszości. Program ma charakter systemowy, instytucjonalny i obejmuje działania na poziomie całego miasta, angażując również struktury samorządowe w realizację swoich celów, kierując swoje działania do wszystkich osób mieszkających w Krakowie. Otwarty Kraków koncentruje się w większym stopniu na integracji i włączeniu cudzoziemców w struktury miejskie, przy jednoczesnym poszanowaniu ich tożsamości.

Drugą kwestią jest obszar działalności. Organizacje pozarządowe koncentrują się na wybranych obszarach działalności zgodnych z ich misją i specjalizacją, podczas gdy program Otwarty Kraków ma charakter kompleksowy i obejmuje wszystkie aspekty funkcjonowania mniejszości etnicznych i narodowych oraz cudzoziemców w mieście, od edukacji przez rynek pracy po kulturę.

Podsumowanie

Analiza statutów 30 organizacji pozarządowych działających na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz osób z doświadczeniem migracji w Krakowie wskazuje, że najważniejszymi obszarami ich działalności są: przeciwdziałanie dyskryminacji i ochrona praw człowieka, integracja i wsparcie grup mniejszościowych (zwłaszcza cudzoziemców i mniejszości etnicznych), promocja dialogu międzykulturowego oraz edukacja. Organizacje realizują swoje cele głównie poprzez działania edukacyjne, kulturalne, informacyjne oraz pomocowe, często współpracując z innymi podmiotami na poziomie krajowym i międzynarodowym. Znacząca część organizacji koncentruje się na wspieraniu konkretnych mniejszości kulturowych, etnicznych lub religijnych (np. społeczności żydowskiej, ukraińskiej) lub grup narażonych na dyskryminację (np. uchodźcy), dążąc do ich integracji ze społeczeństwem większościowym przy jednoczesnym zachowaniu ich tożsamości kulturowej. Większość organizacji kładzie też nacisk na współpracę zarówno z instytucjami publicznymi, jak i innymi organizacjami pozarządowymi, a także na możliwość członkostwa w szerszych strukturach krajowych i międzynarodowych.

Cele zapisane w przeanalizowanych statutach wybranych organizacji pozarządowych oraz w Programie Otwarty Kraków na lata 2024-2028 wykazują znaczące zbieżności. Dotyczą one przede wszystkim obszarów takich jak integracja, przeciwdziałanie dyskryminacji, edukacja międzykulturowa i wsparcie dla cudzoziemców. Główne różnice dotyczą skali i charakteru działań – organizacje pozarządowe działają często w sposób wyspecjalizowany, ukierunkowany na konkretne społeczności, podczas gdy Program Otwarty Kraków na lata 2024-2028 ma charakter systemowy i obejmuje całościowe podejście do zarządzania różnorodnością w mieście.

W związku z tym, program Otwarty Kraków może być postrzegany jako trafna instytucjonalna odpowiedź na potrzeby, które od lat są identyfikowane i adresowane przez organizacje pozarządowe. Jednocześnie program tworzy ramy dla współpracy międzysektorowej, co może wzmocnić skuteczność działań podejmowanych przez organizacje pozarządowe poprzez włączenie ich w szerszy kontekst polityki miejskiej.

Równocześnie należy zaznaczyć, że statuty organizacji nie zawsze odpowiadają faktycznemu zakresowi działań organizacji, który często skupia się na 2-3 działaniach z szerokiego katalogu, który mają zapisany w swoich dokumentach. Biorąc na to poprawkę, w tej analizie skupiliśmy się tylko na zapisach w dokumentacji miasta i organizacji pozarządowych, a nie na faktycznych działaniach prowadzonych przez te organizacje w przestrzeni miejskiej.

Analiza wywiadów eksperckich

Niniejszy rozdział stanowi podsumowanie badania przeprowadzonego z przedstawicielami i przedstawicielkami krakowskich organizacji pozarządowych działających na rzecz mniejszości etnicznych, narodowych i osób z doświadczeniem migracji. Badanie miało na celu rozpoznanie głównych barier, potrzeb oraz rekomendacji dla skuteczniejszego wsparcia tych społeczności na poziomie lokalnym i zostało przeprowadzone jako część projektu „SUMO: Scaling Up Multiculturally-oriented Organizations” realizowanego przez Stowarzyszenie Willa Decjusza.

Analiza wywiadów eksperckich zawiera trzy rozdziały, poświęcone prezentacji głównych obszarów analizy:

- I. Bariery dla skuteczniejszego wsparcia społeczności mniejszościowych,
- II. Najważniejsze potrzeby organizacji i osób należących do mniejszości etnicznych i narodowych oraz osób z doświadczeniem migracji,
- III. Rekomendacje systemowe formułowane przez organizacje.

Wyniki wskazują z jednej strony na wyzwania systemowe (np. nostryfikacja dyplomów, bariery językowe), ale i potencjał już istniejących sieci wsparcia. Zidentyfikowano także niedostateczne wykorzystanie zasobów mniejszości, ograniczony dostęp do stabilnego finansowania oraz fragmentaryczną implementację lokalnych polityk integracyjnych.

Metodologia

Raport opiera się na analizie transkrypcji ośmiu indywidualnych, częściowo ustrukturyzowanych wywiadów eksperckich przeprowadzonych z przedstawicielami i przedstawicielkami krakowskich organizacji pozarządowych w I kwartale 2025. Rozmowy były przeprowadzone online zgodnie z wcześniej przygotowanym scenariuszem wywiadu ([Załącznik 1](#)). Każdy wywiad analizowano pod kątem powtarzających się tematów w ramach jednolitej struktury pytań. W procesie analizy skupiliśmy się przede wszystkim na identyfikacji barier, potrzeb organizacji i ich postulatów. Dla zilustrowania wniosków w każdej sekcji dołączono reprezentatywne cytaty (z oznaczeniem numeru organizacji/wywiadu).

Dobór respondentów do wywiadów eksperckich opierał się na doborze celowym. Zaproszenia do udziału w badaniu zostały skierowane drogą elektroniczną do przedstawicieli i przedstawicielek szeregu organizacji spełniających kryteria takie jak funkcjonowanie na terenie Krakowa oraz zakres działalności - mniejszości etniczne i narodowe i/lub osoby z doświadczeniem migracji. Ostateczna próba badawcza została ukonstytuowana na podstawie pozytywnych odpowiedzi i dostępności respondentów. Należy zaznaczyć, że współczynnik odpowiedzi był relatywnie niski, co stanowi typowe ograniczenie w badaniach organizacji pozarządowych charakteryzujących się ograniczonymi zasobami kadrowymi i czasowymi.

Charakterystyka badanych organizacji

Organizacja 1 skupia się na wspieraniu mniejszości etnicznych i narodowych oraz ich integracji. Jej działalność obejmuje zarówno działania kulturalne i edukacyjne, jak i wsparcie adaptacyjne dla osób z doświadczeniem migracji, a większość członków zarządu wywodzi się bezpośrednio z wspieranych społeczności. Organizacja charakteryzuje się dużą aktywnością oddolną oraz wolontariackim zaangażowaniem, funkcjonując przy ograniczonym wsparciu instytucjonalnym i finansowym.

Organizacja 2 zajmuje się wspieraniem społeczności mniejszościowej w Krakowie, koncentrując się na promocji kultury oraz działaniach integracyjnych i rzeczniczych. Funkcjonuje w sposób otwarty i partycypacyjny, umożliwiając osobom z mniejszości aktywne uczestnictwo w podejmowaniu decyzji oraz realizacji projektów. Pomimo sprawnego angażowania migrantów i osób z mniejszości do codziennej aktywności, organizacja napotyka bariery finansowe, instytucjonalne i systemowe, które ograniczają pełne wykorzystanie potencjału tej grupy w życiu publicznym miasta.

Organizacja 3 opiera swoją działalność na badaniach, edukacji i rzecznictwie na rzecz mniejszości etnicznych, narodowych oraz osób z doświadczeniem migracji, koncentrując się na integrowaniu tych grup oraz upowszechnianiu wiedzy o ich wkładzie w społeczeństwo. Jej szczególną cechą jest angażowanie się w projekty partycypacyjne i interdyscyplinarne, a także tworzenie i udostępnianie innowacyjnych materiałów edukacyjnych, choć napotyka na bariery systemowe i ograniczone wsparcie ze strony instytucji publicznych.

Organizacja 4 stanowi przykład organizacji samorządniczej, w pełni reprezentowanej przez osoby należące do mniejszości narodowych, etnicznych oraz osoby z doświadczeniem migracji. Jej działalność koncentruje się na wsparciu osób doświadczających dyskryminacji oraz budowaniu społeczeństwa demokratycznego opartego na prawach człowieka, przy jednoczesnym silnym wykorzystaniu potencjału eksperckiego swoich członków.

Organizacja 5 prowadzi działania z zakresu edukacji globalnej, antydyskryminacyjnej i medialnej ukierunkowanej na przeciwdziałanie wykluczeniom i promocję wielokulturowości. W swoich działaniach łączy przedstawicieli mniejszości etnicznych i migracyjnych, jednak w ostatnim czasie istotnym ograniczeniem funkcjonowania stały się czynniki finansowe, utrudniające pełne wykorzystanie potencjału społecznego oraz rozwój inicjatyw integracyjnych.

Organizacja 6 jest doświadczoną organizacją pozarządową o profilu edukacyjnym. Jej działania obejmują rozwijanie kompetencji językowych, włączanie społeczne i zawodowe, a także wdrażanie innowacyjnych rozwiązań. Wyróżnia ją otwartość na współpracę z innymi NGO oraz instytucjami publicznymi, jak również elastyczność w dostosowywaniu zakresu działań do zmieniających się potrzeb społecznych. Organizacja akcentuje konieczność przełamywania barier administracyjnych i językowych, przyjmując model pracy oparty na partnerstwie, realnym wykorzystaniu potencjałów migrantów i szeroko pojętej inkluzji.

Organizacja 7 utworzona została przez osoby z doświadczeniem migracji. Realizuje działania obejmujące pomoc informacyjną i psychologiczną, edukację, integrację społeczną oraz rzecznictwo, kładąc nacisk na adaptację, ochronę tożsamości kulturowej i

reprezentowanie potrzeb społeczności migranckich. W swojej strukturze skupia osoby wywodzące się z grup mniejszościowych, a jej programy są odpowiedzią na bieżące wyzwania migracyjne i integracyjne w lokalnym środowisku miejskim.

Organizacja 8 koncentruje się na wsparciu mniejszości etnicznych, narodowych oraz osób z doświadczeniem migracji poprzez edukację, integrację społeczną i działania informacyjne. Osoby z tych grup są zaangażowane w realizację i koordynację projektów oraz mają wpływ na kształt oferowanych działań. Organizacja elastycznie dostosowuje swoje inicjatywy do zmieniających się potrzeb beneficjentów. Jej funkcjonowanie wyróżnia się ścisłą współpracą z innymi NGO oraz instytucjami miejskimi, a także rozpoznaniem barier i rekomendowaniem działań na rzecz lepszej integracji oraz pełniejszego wykorzystania potencjału mniejszości w życiu lokalnym.

Wyniki

I. Bariery dla skuteczniejszego wsparcia społeczności mniejszościowych

Brak stabilnego finansowania i wsparcia instytucjonalnego

Wszystkie organizacje pozarządowe zgłosiły brak stabilnego finansowania i wsparcia instytucjonalnego jako czynnik ograniczający stabilność, skalę i zasięg działań ich organizacji.

„Żeby organizacja pozarządowa mogła działać i wykorzystywać swój potencjał, to musi mieć jakieś wsparcie od miasta, takie finansowe i instytucjonalne. Nie tylko na projekty, ale właśnie na wsparcie samej organizacji.”⁶ (5)

Organizacje zwracają uwagę przede wszystkim na finansowanie kosztów umożliwiających bieżące funkcjonowanie organizacji – opłacenie biura czy zatrudnienia pracowników, co często trudno jest zapewnić wyłącznie - z natury niestabilnym - finansowaniem projektowym.

„Brakuje środków na pokrycie czynszu, na pensje dla pracowników...” (8)

„Wsparcie instytucjonalne, finansowe, to jest największy ból naszej organizacji. Bo na nasz rozwój instytucjonalny musimy albo zarobić działalnością odpłatną, albo tak stwarzać budżet projektu, żeby tam były jakieś środki ujęte na działalność instytucjonalną.” (2)

Bariery językowe

Zdecydowana większość organizacji (7 na 8) widzi bariery językowe doświadczane przez osoby z doświadczeniem migracji jako kluczową przeszkodę w ich aktywizacji i integracji. Z jednej strony osoby zwracają uwagę na aspekt integracji na polskim rynku pracy i w związku z tym prowadzą m.in. kursy języka polskiego.

„Na początek na pewno [są to bariery] językowe. Dlatego staramy się to zmienić, bo jednak bez języka to przynajmniej jeżeli chodzi o niektóre zawody, ciężko jest znaleźć pracę.” (8)

⁶ Cytaty zawarte w raporcie zostały zredagowane pod kątem klarowności wypowiedzi, natomiast nie zmieniano ich znaczenia.

„Oczywiście język to taka bariera, którą myślę każdy wymienia, to znaczy im szybciej się nauczysz polskiego, tym jest łatwiej” (6)

Dodatkowo, organizacje zwracają uwagę na fakt, że brak znajomości języka polskiego negatywnie wpływa na możliwość zaangażowania społecznego w działania NGO. Jedna z respondentek podzieliła się tego rodzaju doświadczeniem: „W tym momencie mamy bardzo dużo pracy w języku polskim i to jest duża bariera, żeby osoby z doświadczeniem migracji mogły jakoś być bardziej zaangażowane w nasze działania” (5)

Bariery prawne i administracyjne oraz nostryfikacja dyplomów

Większość organizacji, które udzieliły nam wywiadów (7 na 8 organizacji) również zauważyło bariery prawne i administracyjne, które pojawiają się w obszarze edukacji i zatrudnienia. Szczególnie kłopotliwa wydaje się być nostryfikacja dyplomów – przeszkody natury administracyjnej i niejasność tego procesu. Jedna z respondentek zwraca uwagę na trudności doświadczane przez osoby, które chciałyby podjąć pracę w obszarze edukacji:

„Dostęp do rynku pracy w obszarze edukacji to jest dostęp do zawodu regulowanego w związku z tym osoby, które by chciały, muszą uzyskać nostryfikację. I to jest droga przez mękę. [...] [Problematyczna] jest kwestia nostryfikacji, [...] uznania tych kwalifikacji jako czynności administracyjnej przez kuratorium oświaty, bo właśnie omówiłam ten absurd, że jako procedurę kuratorium to kwestionuje, administracyjnie nie uznaje.” (6)

Drugą kwestią jest możliwość podjęcia pracy - mimo dużego zapotrzebowania na nowych pracowników, niekiedy czasowy status pobytu lub pobyt humanitarny zniechęcają pracodawców do zatrudniania cudzoziemców. Dotyczy to również instytucji publicznych, takich jak urzędy.

„Bariery prawne na przykład [...] nie wszystkie organizacje polskie, które są zarejestrowane w Polsce, chcą brać ludzi, którzy mają pobyt czasowy, na przykład humanitarny. Nie wszystkie organizacje chcą brać takich ludzi do pracy.” (1)

Dyskryminacja, stereotypy i niska świadomość społeczna

Organizacje (6 na 8) zwracają także uwagę na mowę nienawiści, dyskryminację, stereotypy i niską świadomość społeczną, z którymi spotykają się nie tylko w życiu codziennym, ale także w różnego rodzaju instytucjach (zarówno publicznych takich jak szkoły czy uniwersytety, jak i prywatnych, takich jak banki) i w mediach społecznościowych.

„Zdarza się w komentarzach pod naszymi postami. Jakieś dyskryminujące opinie czy stereotypowe myślenie czy hasła to niestety się pojawiają i z tego typu formami mamy do czynienia. Można to nazwać mową nienawiści w zasadzie.” (5)

Mowa nienawiści doświadczana jest przez osoby z organizacji przede wszystkim w internecie. Niekiedy jednak przyjmuje formę fizyczną – podrzucania nienawistnych materiałów. Jedna z organizacji wspominała nawet o groźbach śmierci, które były wysyłane do jej członków, a także ciągłego niszczenia informacji o siedzibie organizacji.

„Groźby śmierci, na przykład. Podrzucano nam różnego rodzaju graffiti pod oknami. Podrzucanie, nam różnych ulotek, zdjęć. Niszczenie informacji o tym gdzie mamy siedzibę,

czyli na przykład przy dzwonku jest zrywane co chwilę, nasze logo [...] Im bardziej chcemy być aktywnie widziani, tym bardziej doświadczamy dyskryminacji." (4)

Równocześnie, co ogromnie niepokojące, organizacje nie widzą skutecznych ścieżek radzenia sobie z tymi zjawiskami. „Bardziej spotykam się z mową nienawiści, która szerzy się w mediach społecznościowych i niestety brak jest możliwości przeciwdziałania takim rzeczom. To jest bardzo skomplikowane i prawie niemożliwe." (2). Organizacje zwracały także uwagę na to, że ich zgłoszenia dotyczące np. antysemityzmu są lekceważone np. przez instytucje edukacyjne.

Ograniczone możliwości partycypacji

Połowa z badanych organizacji zauważa ograniczone możliwości partycypacji w życiu publicznym, politycznym i brak adekwatnej reprezentacji w instytucjach państwowych i samorządowych.

„Gdyby była taka możliwość, to byłoby to na pewno bardzo potrzebne. Istnieją już organizacje pozarządowe stworzone po prostu z osób uchodźczych, czy z mniejszości i one właśnie poprzez swój głos mogą wpływać w jakiś sposób na działania polityków. I tak by było idealnie, gdyby tak było." (8)

Jednym z postulatów, który się pojawił jest dopuszczenie mieszkających w Polsce obywateli i obywaterek Ukrainy do udziału w wyborach lokalnych na podobnych zasadach, jak dla osób będących obywatelami UE.

„[...] osoby z Ukrainy według mnie - i to prawo trzeba zmienić na poziomie rządowym – mają mieć taki sam dostęp do wyborów lokalnych, jak i obywatele Unii Europejskiej! To pozwoli im na jeszcze większe włączenie się społeczne." (2)

„[...] na przykład obywatele państw spoza Unii Europejskiej, jak na przykład z Ukrainy, nie mają żadnej możliwości wpływu na to w jakim społeczeństwie lokalnym mieszkają, czy na jakiejś zmiany po prostu." (7)

Według jednego z naszych rozmówców większa reprezentacja osób należących do mniejszości w instytucjach miejskich, dałaby osobom większą możliwość uczestnictwa i lepszą jakość wsparcia.

„Tak, mogłoby być ich więcej w usługach publicznych, czy w strukturach miejskich i powinni być chyba wszędzie tam, gdzie jest potrzeba obsłużenia kogoś w języku innym niż Polski." (6)

Barier wewnątrz środowisk mniejszościowych

Część osób z organizacji pozarządowych jako jedną z barier dla rozwoju organizacji mniejszościowych i migranckich wskazało wewnętrzne spory i konflikty pojawiające się zarówno w obrębie samych organizacji, jak i pomiędzy nimi. Jedna z osób zwróciła uwagę na potrzebę stworzenia mechanizmów mediacyjnych, umożliwiających konstruktywne rozwiązywanie pojawiających się napięć: „jest problem otwartości i tego, że często organizacje mniejszościowe są też targane konfliktami wewnętrznymi. I tu by się przydał jakiś mechanizm mediacyjny." (3)

Inna osoba zwróciła uwagę na fakt, że konflikty mają negatywny wpływ na całe środowisko mniejszości i osób z doświadczeniem migracji: „[...] odnośnie analizy ryzyka i zagrożeń konfliktów międzygrupowych [...] trzeba się spotkać i poważnie porozmawiać o tym, jaki mają wpływ te konflikty.” (4)

II. Najważniejsze potrzeby organizacji i osób należących do mniejszości etnicznych i narodowych oraz osób z doświadczeniem migracji

W poniższym fragmencie przyglądnijmy się najważniejszym potrzebom, o których mówili przedstawiciele i przedstawicielki organizacji działających na rzecz mniejszości etnicznych, narodowych i osób z doświadczeniem migracji. W części potrzeby te spójne są z wcześniej opisanymi barierami, co tylko podkreśla ich kluczowe znaczenie dla tego środowiska.

Wsparcie instytucjonalne: stabilne finansowanie, lokal, kadry

Jednym z najważniejszych wątków w rozmowach ze wszystkimi organizacjami biorącymi udział w badaniu była potrzeba stabilnego wsparcia instytucjonalnego, które zapewniłoby ciągłość działań i zapewniło podstawowe poczucie bezpieczeństwa osobom, które decydują się na realizację tych istotnych społecznie zadań.

„Finanse, które pozwalają na zapewnienie ciągłości działań [...] brakuje mi takiego, myślę że też w innych organizacjach, poczucia bezpieczeństwa, że ciągłość działania będzie. Jakiegoś takiego funduszu podstawowego.” (5)

Jednym z pomysłów jest stworzenie „funduszu żelaznego”, który umożliwi stworzenie bezpiecznej bazy do aplikowania o środki na dalszy rozwój i działania.

„Potrzebujemy jakiegoś funduszu żelaznego. Kapitału, który pozwoli nam mieć bazę [...] wtedy my możemy sobie w oparciu o to minimum budować dodatkowe rzeczy, ale wiemy, że cokolwiek się wydarzy, to minimum mamy zagwarantowane. Czyli taki kapitał żelazny.” (4)

Rozwój i dostęp do kursów języka polskiego

Zdecydowana większość naszych rozmówców i rozmówczyń (7 na 8 osób) zwracała uwagę na konieczność wspierania nauki języka polskiego. Obecna oferta tego rodzaju kursów jest dalece niewystarczająca. Jedna z respondentek mówiła:

„[...] potrzeba tych kursów językowych u nas. Jak otworzymy rejestrację na taki kurs, to ona w 3 minuty się zapełnia. Jest 400 miejsc, więc ta potrzeba kursów języka polskiego czy angielskiego jest ogromna i ciągle jest niezaspokojona.” (8)

Inna osoba zwracała uwagę na fakt, że nawet na organizację kursów będących podstawą działań na rzecz integracji osób z doświadczeniem migracji muszą szukać zewnętrznego finansowania. Zasugerowała równocześnie, że jest to obszar działań, w którym Miasto Kraków mogłoby zaangażować się w większym stopniu: „Niestety na kursy językowe też musimy poszukać [finansowania]. [...] Może właśnie przez tą pomoc językową miasto mogłoby dotężyć.” (7)

Uznawanie i wykorzystanie kwalifikacji oraz kompetencji zawodowych osób z doświadczeniem migracji, wsparcie przy nostryfikacji

Większość naszych rozmówców (6 na 8 osób) zwracało uwagę na znaczącą barierę, jaką stanowi proces nostryfikacji dyplomów. Mimo dużego zapotrzebowania polskich szkół na nauczycieli mówiących w języku ukraińskim, procedury nostryfikacyjne uniemożliwiają im podjęcie tej pracy. „Jak pokonamy tę administracyjną nieświadomość procedur legislacyjnych, [...] otworzymy wielu [...] wykształconym nauczycielom możliwość zatrudnienia w polskich szkołach.” (6)

Jedna z osób zwracała również uwagę na to, że problem ten był tymczasowo rozwiązany w 2022 roku, gdy osoby wykonujące zawody medyczne miały ułatwiony dostęp do zatrudnienia w Polsce, później niestety sytuacja się zmieniła. Zdaniem przedstawicieli organizacji konieczne są zmiany na poziomie legislacyjnym.

„Problemy z nostryfikacją, to jest bardzo trudny proces. W 2022 roku były ułatwienia dla lekarzy, lekarzy i pielęgniarek z Ukrainy, ale to były tylko ułatwienia do działania krótkoterminowego. Na długą skalę, to już trzeba przejść przez bardzo długie procedury. [...] może uda się [wreszcie] stworzyć jakiś, nie wiem, idealny proces tej nostryfikacji.” (7)

Stale miejsca integracji w partnerstwie z instytucjami publicznymi

Większość ekspertów i ekspertek z organizacji mniejszościowych (6 na 8 osób) zwracało uwagę na konieczność tworzenia miejsc spotkań i integracji, które będą dostępne do organizacji wydarzeń mogących zbliżyć do siebie różnych członków społeczeństwa.

„[...] widać, że istnieje ta potrzeba [spotkania] właśnie. Ważne jest tylko, żeby istniało miejsce, żeby ta przestrzeń była, gdzie mogą się spotkać i budować. I myślę, że to jest kluczowe.” (8)

Jedna z osób zwracała uwagę na to, aby nie było to miejsce tylko skierowane do członków mniejszości, ale angażujące także polską społeczność, tak aby sprzyjać spotkaniom i autentycznej integracji.

„[...] możliwość spotkania dwóch społeczności w jednym miejscu. Stworzenie takiego miejsca, czy warunków do tego, żeby takie spotkania mogły się odbywać, żeby się poznać. Po prostu jakieś centrum na rzecz integracji właśnie, ale z naciskiem na to, żeby angażować polską społeczność.” (5)

Wsparcie edukacyjne, informacyjne i psychologiczne

Ostatnim z wątków sygnalizowanych przez organizacje (5 na 8) jako istotna potrzeba jest wsparcie edukacyjne, informacyjne i psychologiczne, również ze wsparciem miasta.

„Dobrze jest badać, co jest aktualnie potrzebne. Wspierać to, dając przestrzeń organizacjom elastycznie dostosowywać się do potrzeb.” (2)

„Warto zwrócić się do tych działań, które już były realizowane i potrzebują dalszej realizacji. Czy wsparcie psychologiczne, czy realizacja nawet wydarzeń kulturalnych [...]” (2)

Istotną kwestią jest także konieczność zapewnienia wsparcia dla asystentów międzykulturowych. Obecnie są to osoby, które nie tylko są nieadekwatnie wynagradzane,

ale także nie są objęte programem szkoleń, superwizji czy odpowiedniego przygotowania zawodowego do pełnienia tej wymagającej funkcji.

„Więc też brak [asystentom międzykulturowym] wsparcia instytucjonalnego. Nie ma jakichś szkoleń, superwizji dla tych pracowników. Nie ma przygotowania do bycia asystentem.” (7)

III. Rekomendacje systemowe formułowane przez organizacje

Przedstawicielki i przedstawiciele organizacji, z którymi rozmawialiśmy przedstawili szereg rekomendacji związanych z wprowadzeniem zmian w działaniu Gminy Miejskiej Kraków, które umożliwiłyby lepsze wsparcie dla ich działania oraz wsparcia integracji osób z grup mniejszościowych i/lub osób z doświadczeniem migracji. Odnoszą się one przede wszystkim do wprowadzania zmian w zakresie finansowania działania organizacji pozarządowych, ale także zwiększenia możliwości udziału w procesach decyzyjnych w tematach ich bezpośrednio dotyczących.

1. Zmiany w zakresie wspierania działalności NGO

1.1. Wprowadzenie wieloletniego, stabilnego finansowania

Zgodnie z poruszonymi już we wcześniejszych częściach raportu kłopotami związanymi z finansowaniem organizacji pozarządowych w Krakowie, wiele organizacji postuluje wprowadzenie zmian w tym zakresie. Organizacje zauważają, że konieczne jest wprowadzenie zmian, umożliwiających otrzymywanie wsparcia finansowego, które rozciąga się na dłuższy czas niż kilka miesięcy, zapewniając bazowy poziom stabilności : „Długofalowe, długotrwałe finansowanie. [...] No właśnie z tym jest największy teraz problem. Nie ma nawet nie tylko na poziomie lokalnym, ale też na poziomie państwowym. Trudno znaleźć i prawie żadne projekty nie są długotrwałe..” (7)

„Stworzenie jakichś projektów, takich długotrwałych. Ale to nie znaczy, że budżetowo pokryją całkowicie naszą działalność, ale chociaż zapewnią jakiś poziom stabilności..” (7)

1.2. Ułatwienia w dostępie do lokali oraz infrastruktury miejskiej

Jako że jednym z najpoważniejszych stałych wydatków organizacji (poza pensjami) są koszty lokalowe, wielu z naszych rozmówców zwracało się z postulatem udostępniania przestrzeni na preferencyjnych warunkach lub bezpłatnie.

„[...] przynajmniej takie wsparcie lokalowe. Organizacja nie musiałaby na przykład kosztu ponosić, bo wynajęcie biura na prywatnym rynku jest obecnie bardzo kosztowne. Generuje sporo kosztów.” (5)

„Czy nawet wsparcie organizacji pozarządowych poprzez przyjazne ceny na lokale albo udostępnianie ich za darmo.” (7)

Okazuje się, że spośród osób, z którymi rozmawialiśmy tylko część zdawała sobie sprawę z funkcjonującej już w Krakowie możliwości wynajmu lokalu z zasobu miejskiego dla organizacji pozarządowych, a nawet jeśli miały taką świadomość, to i tak z niego nie korzystały:

„Fajnie, że jest możliwość wynajmowania lokalu dla organizacji niekomercyjnych, to znaczy jak jest niższa stawka... ale to, co mamy, to zrobiliśmy sami, bez wsparcia.” (1)

Wydaje się, że w tym kontekście istotna byłaby lepsza komunikacja o możliwościach wsparcia, jakie już w tej chwili miasto oferuje organizacjom.

Jedna z osób wspomniała także, że dla jej organizacji istotne jest, aby mieć dostęp do możliwości skorzystania z atrakcyjnych przestrzeni na wydarzenia, co niekiedy jest warunkiem koniecznym otrzymania dotacji na dane wydarzenie:

„Dla nas dostęp szeroki do atrakcyjnych miejsc, gdzie można zrobić konferencję, szkolenie, warsztat jest kluczowe, bo inaczej nie dostajemy grantu. [...] nie możemy mieć szkoleń w takich nieatrakcyjnych przestrzeniach.” (4)

2. Nic o nas bez nas: zwiększenie partycypacji grup mniejszościowych i osób z doświadczeniem migracji w podejmowaniu decyzji

W prowadzonych przez nas rozmowach istotnym wątkiem było poczucie, że obecnie miasto w niewystarczający sposób włącza osoby z NGO w prowadzone przez siebie działania i nie konsultuje w wystarczający mechanizmów wsparcia na etapie ich projektowania:

„[potrzebna jest] otwartość do konsultacji nawet przy konstruowaniu umów i regulaminów konkursów.” (2)

Jedna z osób zauważyła, że nawet jeśli jakieś rozmowy z organizacjami są prowadzone, nie zawsze przekłada się to później na rzeczywistość funkcjonowania tego wsparcia dla organizacji:

„[...] żeby to nie były tylko rozmowy, tylko [żeby były] dalsze konsekwencje tych rozmów. [...] To jest na pewno na plus, że teraz tych rozmów i grup powstaje więcej, tylko wszystko zależy od tego, co będzie szło za tymi rekomendacjami różnymi.” (8)

Wszyscy respondenci byli pytani o program Otwarty Kraków. Analizowane wywiady oraz raport z ewaluacji pierwszej edycji programu (w latach 2016-2022)⁷ potwierdzają, że program odegrał ważną rolę w budowaniu platformy współpracy i integracji, lecz wdrożenie jego kolejnej edycji wymaga wzmocnienia skuteczności i konsekwencji oraz lepszej komunikacji z organizacjami pozarządowymi. Nowa odsłona programu (2024-2028) oceniana jest przez naszych rozmówców ambiwalentnie – organizacje doceniają jego ramową formułę i otwartość na innowacje, jednak zwracają uwagę na zbyt ogólny charakter oraz niedostatek komponentów edukacyjnych i rzeczywistego przełożenia wniosków ze spotkań konsultacyjnych na praktykę.

„Program Otwarty Kraków stał się taką klamrą aktywizacyjną, która spowodowała, że organizacje zaczęły być bardziej widoczne.” (3)

„[...] operacjonalizacja [programu] na poziomie wskaźników jest rozczarowująca, czyli że na minimalnym poziomie zostały określone wskaźniki osiągania celów i rezultatów. Natomiast jeżeli się znajdują ludzie, którzy z pasją będą chcieli go rozwijać, to daje on niekończące się możliwości rozwoju i wspierania różnorodności w Krakowie.” (3)

⁷ <https://czulent.pl/raport-z-ewaluacji-programu-otwarty-krakow-w-latach-2016-2022/>

„Najmocniejszą stroną tego programu jest to, że to są ramy współpracy, więc on daje ogromne możliwości zmiany. Najłabszą jego stroną jest to, że bez silnego społeczeństwa obywatelskiego, bez silnych organizacji pozarządowych i bez zdecydowanych działań otwartych na zmiany po stronie urzędu on nie wypali.” (4)

„[...] jeśli robimy coś w ramach Otwartego Krakowa, to ma to służyć budowaniu spójności, ma to służyć otwartości, ma to służyć integracji, ma to służyć włączaniu a nie innym celom. Jeśli te inne cele przynosisz, no to nie dasz rady tego zrobić w ramach Otwartego Krakowa. Jeśli to definiujesz odwrotnie, to nie jest dokument, na który się możesz powoływać.” (6)

2.1. Powstanie lub wzmocnienie instytucji pełnomocnika ds. wielokulturowości i zespołów doradczych

Postulatem, który wybrzmiał w wielu wywiadach eksperckich jest powołanie Pełnomocnika Prezydenta Miasta Krakowa ds. Wielokulturowości. Przedstawiciele i przedstawicielki organizacji mniejszościowych widzą tę osobę jako kogoś, kto z jednej strony mógłby informować Prezydenta o bieżących wydarzeniach w tym obszarze, ale także jako osobę dysponującą budżetem i mogącą podejmować samodzielne działania na rzecz wspierania wielokulturowości.

„Brakuje według mnie pełnomocnika do spraw wielokulturowości w mieście Krakowie. Byłaby to osoba ważna, która by donosiła prezydentowi miasta odnośnie sytuacji, które się odbywają [...] Trzeba by było, żeby ta osoba posiadała też własny budżet na działanie, które by miała prowadzić.” (2)

„Takie główne postulaty to to, co jest najłatwiej miastu zrobić. To jest pełnomocnik do spraw wielokulturowości [...] żeby miał pulę działań, które miał kiedyś pełnomocnik do spraw kultury, który miał swoje budżety, miał też decyzyjność, w tym mieście, nie tylko twarz.” (2)

Jedna z osób dzieliła się swoim rozczarowaniem związanym z zawieszeniem funkcjonowania koła doradczego, w ramach którego tego rodzaju konsultacje miały miejsce w przeszłości.

„My też byliśmy zapraszani do tego grona, jak była narada Otwarty Kraków, czy takie posiedzenie Rady Miasta. [...] to było bardzo dobrym postępowaniem w działaniach miasta i bardzo nam przykro było, że została zawieszona działalność tego projektu, tego koła doradczego.” (7)

3. Zwiększenie działań na rzecz integracji

Ostatnią kategorię rekomendacji można określić jako postulat zwiększenia działań na rzecz integracji. Działania, jakie należy wprowadzić zdaniem ekspertów dotyczą kwestii takich jak wspieranie edukacji mniejszości (m.in. poprzez wsparcie rozwoju asystentury międzykulturowej) i o mniejszościach, decentralizacja działań integracyjnych, a także lepsze wykorzystanie potencjału mniejszości na rzecz miasta.

3.1. Wprowadzenie szeroko zakrojonej edukacji i kampanii informacyjnych o mniejszościach

Z perspektywy jednej z organizacji prowadzenie edukacji na temat różnorodności tkanki społecznej Krakowa jest ogromnie ważne, aby przeciwdziałać stereotypom i uprzedzeniom utrudniających wzajemne poznawanie się i integrację.

„Przede wszystkim edukowanie ludzi na temat różnorodności społecznej jest komponentem najistotniejszym, który może zmienić sposób funkcjonowania. Bo jednak ludzie często kierują się swoimi stereotypami, jakąś wiedzą, która niekoniecznie jest adekwatna i na tym tle mogą się pojawiać różnorodne problemy.” (3)

3.2. Decentralizacja działań integracyjnych i zwiększenie partycypacji mniejszości

Organizacje zwracały również uwagę na to, żeby ośrodki mające na celu integrację społeczną były rozproszone po terenie całego miasta. Z perspektywy jednej z osób, można wykorzystać do tego celu szkoły jako naturalne miejsce spotkań nie tylko dzieci, ale również ich rodziców:

„Rozproszenie tych punktów integracyjnych, to nie muszą być od razu centra. Wykorzystanie szkół jako zasobów i przestrzeni do integracji nie tylko rówieśniczej uczniów i uczennic, ale społecznej.” (6)

3.3. Rozwój i finansowanie asystentury międzykulturowej

Jako ważny wątek jawi się także wspieranie i rozwijanie asystentury międzykulturowej - zarówno w obszarze edukacji, ale także w istniejących już instytucjach kultury. Jedna z rozmówczyń zauważa, że jest to obszar do tej pory jeszcze niezagospodarowany pod tym kątem, którego potencjał w zakresie wspierania integracji warto lepiej wykorzystać:

„Na pewno rozwijanie asystentury międzykulturowej [...] powinno być rozwijane. [...] zaangażowałabym bardziej instytucje kultury. Tu widzę trochę niewykorzystanego potencjału.” (6)

3.4. Lepsze wykorzystanie potencjału mniejszości w działaniach miasta, w tym w dyplomacji i promocji

Ciekawym pomysłem, zasugerowanym przez jedną z osób było włączenie osób, które otrzymują tytuł Ambasadora Wielokulturowości do grona osób, które towarzyszą Prezydentowi Miasta przy różnego rodzaju oficjalnych okazjach. Wprowadzenie takiej możliwości mogłoby sprawić, że temat ten byłby bardziej obecny i dostrzegalny w różnych gremiach.

„Czy jeżeli mamy na przykład osoby, które otrzymują tytuł Ambasadora Wielokulturowości w Krakowie, to żeby te osoby w danym roku weszły w taki korpus dyplomatyczny Krakowa, czyli wszędzie gdzie jest zapraszany Prezydent Miszałski powinien z tą osobą być.” (4)

Wnioski i rekomendacje

Organizacje zgodnie podkreślają znaczenie stabilności finansowej, uproszczenia procedur oraz wzmocnienia dialogu i współpracy z miastem. Różnice dotyczą oczekiwań względem

współpracy – część organizacji wskazuje na dobre relacje i zaufanie instytucji miejskich, inne na bariery systemowe.

Najważniejsze obszary dla polepszenia współpracy organizacji pozarządowych i władz miasta:

- **Stabilność finansowa** (fundusze bazowe dla organizacji, uproszczenie grantów) warunkuje skuteczność i rozwój działań integracyjnych.
- **Systemowe wsparcie edukacyjne i językowe** (kursy, asystenci międzykulturowi, wsparcie dla dzieci i młodzieży) oraz rozproszone punkty integracji - z możliwym wykorzystaniem istniejących już placówek takich jak funkcjonujące w mieście instytucje kultury.
- **Wzmocnienie struktur dialogu i konsultacji** – zarówno poprzez powołanie Pełnomocnika Prezydenta Miasta Krakowa ds. Wielokulturowości, jak i platformy do regularnej współpracy organizacji z władzami w formie stałej rady konsultacyjnej.
- **Wykorzystanie potencjału promocyjnego i informacyjnego miasta** na rzecz budowania pozytywnego wizerunku mniejszości i przeciwdziałania dezinformacji i mowie nienawiści z aktywnym udziałem organizacji mniejszościowych.
- **Wsparcie organizacji w walce z przemocą motywowaną uprzedzeniami** poprzez pomoc w zgłaszaniu i ściganiu mowy nienawiści i innych form przemocy motywowanej nienawiścią

Przeprowadzone rozmowy potwierdzają, że organizacje pozarządowe są kluczowym ogniwem integracji społecznej – jednak ich potencjał może być w pełni wykorzystany tylko dzięki stabilnemu, partnerskiemu wsparciu ze strony miasta Krakowa.

Podsumowanie, wnioski i rekomendacje

Analiza zgromadzonych danych pozwala na sformułowanie następujących wniosków.

Program "Otwarty Kraków" stanowi istotną ramę instytucjonalną dla działań na rzecz integracji, jednak jego skuteczność zależy od konsekwentnej implementacji i zaangażowania różnych podmiotów. Pierwsza edycja programu (2016-2022) stworzyła podstawy infrastruktury wsparcia, natomiast nowa edycja (2024-2028) wymaga doprecyzowania mechanizmów wdrażania i monitoringu. Zdaniem organizacji pozarządowych, program daje możliwości rozwoju, ale bez silnego społeczeństwa obywatelskiego i zdecydowanych działań ze strony urzędu miasta jego potencjał może pozostać niewykorzystany.

Organizacje pozarządowe pełnią kluczową rolę w systemie wsparcia dla mniejszości i migrantów, oferując wyspecjalizowane usługi i działania, często niedostępne w ramach instytucji publicznych. Ich skuteczność ograniczana jest jednak przez niestabilność finansową, bariery administracyjne oraz niewystarczającą koordynację działań z instytucjami miejskimi. Szczególnie dotkliwy jest brak środków na pokrycie kosztów instytucjonalnych (wynajem biura, wynagrodzenia pracowników), co zmusza organizacje do ciągłego poszukiwania finansowania projektowego.

Potencjał społeczności mniejszościowych i migranckich pozostaje w znacznym stopniu niewykorzystany. Bariery językowe, trudności z nostryfikacją dyplomów oraz ograniczone możliwości partycypacji w procesach decyzyjnych uniemożliwiają pełny wkład tych grup w życie społeczne i gospodarcze miasta. Szczególnie problematyczny jest brak reprezentacji mniejszości w strukturach samorządowych oraz skala doświadczania dyskryminacji, mowy nienawiści, czy innych negatywnych zachowań motywowanych nienawiścią.

Współpraca międzysektorowa wymaga usprawnienia. Choć istnieją formalne mechanizmy współpracy między organizacjami pozarządowymi a miastem, ich efektywność jest ograniczona przez brak systematycznych konsultacji, niewystarczającą komunikację oraz fragmentaryczność działań. Potrzebne są bardziej systematyczne i włączające formy dialogu (jak funkcjonująca wcześniej Rada Konsultacyjna), które zapewniłyby rzeczywisty wpływ organizacji pozarządowych i społeczności mniejszościowych na kształtowanie polityk miejskich.

Rekomendacje dla władz miasta

Ustanowienie stabilnego systemu finansowania organizacji pozarządowych działających na rzecz mniejszości i osób z doświadczeniem migracji, obejmującego nie tylko finansowanie projektowe, ale także wsparcie kosztów instytucjonalnych. Postulowane przez organizacje rozwiązania to "fundusz żelazny" zapewniający podstawowe bezpieczeństwo finansowe oraz wieloletnie umowy umożliwiające długofalowe planowanie działań.

Powołanie Pełnomocnika Prezydenta Miasta Krakowa ds. Wielokulturowości, dysponującego budżetem i decyzywnością, który mógłby koordynować działania miasta w obszarze integracji i przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na pochodzenie etniczne i narodowe. Równolegle rekomendowane jest utworzenie stałej rady konsultacyjnej z

udziałem organizacji pozarządowych i przedstawicieli społeczności mniejszościowych, która spotykałaby się regularnie i wypracowywała wspólną strategię działania.

Opracowanie i wdrożenie kompleksowej strategii edukacji międzykulturowej i językowej, obejmującej systematyczne kursy języka polskiego dla cudzoziemców, rozwój asystentury międzykulturowej w szkołach oraz szkolenia dla pracowników instytucji miejskich. Szczególnie istotne jest zapewnienie wsparcia metodycznego i superwizji dla asystentów i asystentek międzykulturowych.

Usprawnienie procedur administracyjnych dotyczących uznawania kwalifikacji zawodowych osób z doświadczeniem migracji, w tym lobbowanie za uproszczeniem procesu nostryfikacji dyplomów na poziomie krajowym. W ramach kompetencji miasta możliwe byłoby poszerzenie siatki punktów informacyjnych i doradczych wspierających migrantów w przechodzeniu przez procedury administracyjne.

Tworzenie zdecentralizowanych przestrzeni integracji w różnych dzielnicach miasta, wykorzystując istniejącą infrastrukturę instytucji kultury, szkół, centrów aktywności mieszkańców, czy społecznych ośrodków kultury. Przestrzenie te powinny być dostępne dla organizacji pozarządowych na preferencyjnych warunkach i służyć budowaniu autentycznej integracji społecznej.

Rekomendacje dla organizacji pozarządowych

Rozwijanie współpracy między organizacjami poprzez tworzenie koalicji tematycznych, wspólnych projektów oraz platform wymiany doświadczeń i zasobów. Szczególnie wartościowe może być łączenie potencjałów organizacji o różnych profilach (np. edukacyjnych, kulturalnych, rzeczniczych). Ciekawą możliwością byłoby również tworzenie przestrzeni do mentoringu pomiędzy bardziej i mniej doświadczonymi organizacjami działającymi na terenie Krakowa. Konieczne jest również rozwijanie mechanizmów mediacyjnych umożliwiających konstruktywne rozwiązywanie potencjalnych konfliktów wewnątrz i między organizacjami.

Systematyczne włączanie przedstawicieli i przedstawicielek społeczności mniejszościowych i migranckich w struktury decyzyjne organizacji oraz procesy planowania i ewaluacji działań. Wzmocnienie działań rzeczniczych na rzecz systemowych zmian w politykach integracyjnych, w tym aktywne uczestnictwo w konsultacjach społecznych, formułowanie rekomendacji opartych na dowodach oraz monitorowanie wdrażania Programu Otwarty Kraków.

Propozycje usprawnienia współpracy międzysektorowej

Utworzenie formalnej platformy dialogu między organizacjami pozarządowymi, instytucjami miejskimi a przedstawicielami społeczności mniejszościowych i migranckich, która spotykałaby się regularnie i miała realny wpływ na kształtowanie polityk integracyjnych. Platforma ta mogłaby funkcjonować jako stała rada konsultacyjna ds. wielokulturowości w Krakowie przy Prezydencie Miasta lub Pełnomocniku ds. Wielokulturowości.

Opracowanie przejrzystych mechanizmów konsultacji i współdecydowania o kierunkach działań miasta w obszarze integracji i wielokulturowości, zgodnie z zasadą "nic o nas bez nas". Mechanizmy te powinny uwzględniać różnorodność językową i kulturową osób uczestniczących oraz zapewniać rzeczywiste przełożenie wypracowanych rekomendacji na praktykę.

Wprowadzenie systematycznych działań informacyjnych o dostępnych formach wsparcia dla organizacji pozarządowych (np. możliwości wynajmu lokali miejskich na preferencyjnych warunkach), połączonych z uproszczeniem procedur aplikacyjnych i sprawozdawczych.

Rozwijanie projektów partnerskich między miastem a organizacjami pozarządowymi, opartych na komplementarności kompetencji i zasobów. Przykładami takich inicjatyw mogą być wspólnie prowadzone centra integracji międzykulturowej, programy edukacyjne w szkołach czy kampanie informacyjno-edukacyjne.

Stworzenie systemu monitorowania i przeciwdziałania dyskryminacji i przemocy z nienawiści we współpracy z organizacjami pozarządowymi, obejmującego mechanizmy zgłaszania incydentów dyskryminacyjnych, wsparcie dla osób doświadczających dyskryminacji oraz systematyczne działania edukacyjne i prewencyjne.

Podsumowanie

Niniejszy raport dostarcza kompleksowej analizy funkcjonowania organizacji mniejszościowych i migranckich w Krakowie oraz roli programu "Otwarty Kraków" jako ramy instytucjonalnej dla działań integracyjnych. Z analizy wyłania się obraz dynamicznie rozwijającego się ekosystemu, który jednak zmagą się z istotnymi barierami strukturalnymi i systemowymi.

Kluczowym wnioskiem jest konieczność przejścia od fragmentarycznych interwencji do systemowego, długofalowego podejścia do integracji i zarządzania różnorodnością. Wymaga to zarówno wzmocnienia potencjału instytucjonalnego organizacji pozarządowych, jak i zwiększenia spójności działań miejskich oraz stworzenia przestrzeni do partycypacji społeczności mniejszościowych w procesach decyzyjnych.

Kraków ma potencjał, by stać się modelowym przykładem miasta skutecznie zarządzającego różnorodnością kulturową. Realizacja tego potencjału wymaga jednak konsekwentnego wdrażania rekomendacji wynikających z przeprowadzonych analiz, ze szczególnym uwzględnieniem stabilnego finansowania organizacji, usprawnienia komunikacji międzysektorowej oraz systemowego podejścia do edukacji międzykulturowej i przeciwdziałania dyskryminacji.

Co dalej?

Niniejszy raport oferuje szereg możliwości praktycznego zastosowania w różnych obszarach działalności zarówno instytucji publicznych, jak i organizacji pozarządowych. Dla władz miejskich Krakowa może stanowić źródło diagnoz i rekomendacji, które mogą zostać

bezpośrednio zaimplementowane podczas opracowywania kolejnych etapów wdrażania programu "Otwarty Kraków".

Raport dostarcza również argumentów do lobbowania na szczeblu centralnym za zmianami w przepisach dotyczących uznawania kwalifikacji zawodowych osób z doświadczeniem migracji. Dla organizacji pozarządowych dokument ten może służyć jako narzędzie rzecznicze w dialogu z miastem oraz punkt odniesienia przy planowaniu strategii i partnerstw międzysektorowych. Wyniki analizy statutów i mogą być wykorzystane przez organizacje do refleksji nad własną tożsamością instytucjonalną.

Raport może również stanowić podstawę do tworzenia programów szkoleniowych dla pracowników instytucji miejskich, edukatorów i asystentów międzykulturowych, a także materiał dydaktyczny dla studentów kierunków związanych z polityką społeczną, zarządzaniem w kulturze czy pracą socjalną. Wreszcie, zawarte w nim dane i rekomendacje mogą posłużyć jako punkt wyjścia do dalszych, bardziej szczegółowych badań nad poszczególnymi aspektami integracji społecznej i zarządzania różnorodnością w kontekście miejskim.

Źródła

Kwapisiewicz, P. (2022). *Raport z ewaluacji Programu „Otwarty Kraków” w latach 2016-2022*. Kraków: Żydowskie Stowarzyszenie Czulent.

<https://czulent.pl/raport-z-ewaluacji-programu-otwarty-krakow-w-latach-2016-2022/> [Dostęp 10 marca 2025]

Sprawozdanie z realizacji uchwały nr LII/964/16 z dnia 14 września 2016 r. w sprawie przyjęcia Programu „Otwarty Kraków” za rok 2021.

<https://www.bip.krakow.pl/plik.php?zid=333475&wer=0&new=t&mode=shw>

Uchwała nr LXXVIII/1893/22 Rady Miasta Krakowa z dnia 16 lutego 2022 r. w sprawie przyjęcia dokumentu "Program Otwarty Kraków".

https://www.bip.krakow.pl/_inc/rada/uchwaly/show_pdf.php?id=138509

Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym. Dz.U. z 2005 r. Nr 17, poz. 141.

https://orka.sejm.gov.pl/proc4.nsf/ustawy/223_u.htm

Wrona, S. i Milewska, E. (2023). *Krakowskie organizacje pozarządowe w dialogu międzykulturowym*. Kraków: Wydawnictwo Profil-Archeo

<https://www.profil-archeo.pl/krakowskie-organizacje-pozarzadowe-w-dialogu-miedzykulturowym/> [Dostęp 10 marca 2025]

Załącznik 1 - Scenariusz wywiadu eksperckiego

1. Wprowadzenie

Pytania otwierające:

- Jak długo działa Państwa organizacja w Krakowie?
- Jakie są główne obszary działalności Państwa NGO? (np. kultura, edukacja, prawa człowieka, integracja społeczna).
- Czy założyciele, członkowie zarządu lub innych organów organizacji reprezentują społeczność mniejszościowe?

2. Diagnoza obecnej sytuacji

Struktura i funkcjonowanie organizacji

- Czy są w Waszej organizacji mechanizmy umożliwiające udział członków mniejszości w podejmowaniu decyzji? Jeśli tak, to jakie?
- Jakie są kluczowe cele Waszej organizacji w kontekście wspierania mniejszości narodowych i etnicznych?
- Czy organizacja w ostatnim czasie - od początku 2022 - zmieniła swoje cele lub działania w odpowiedzi na zmieniającą się sytuację w Krakowie? Jeśli tak, to jak?

Bariery i wyzwania

- Czy napotykają Państwo trudności w angażowaniu przedstawicieli mniejszości do działań swojej organizacji? Jeśli tak, jakie?
- Jakie bariery utrudniają pełne wykorzystanie potencjału społecznego mniejszości? (np. bariery językowe, kulturowe, prawne, administracyjne).
- Czy spotkał się Pan/Pani z przejawami dyskryminacji lub innych form nierównego traktowania wobec osób z mniejszości w obszarach działania organizacji? Jeśli tak, to z jakimi?

Kapitał społeczny i kompetencje

- Jakie zasoby członków mniejszości [narodowych i etnicznych, osób z doświadczeniem migracji] mogłyby być lepiej wykorzystane w działaniach organizacji? Np. wiedza, umiejętności, kontakty itd.

3. Ocena współpracy z podmiotami zewnętrznymi (15 minut)

Współpraca z NGO-sami, miastem i polityki lokalne

- Czy współpracujecie z innymi NGO-sami? Jeśli tak, to na czym ta współpraca polega? Jak ocenia Pan/Pani tę współpracę?
- Czy współpracujecie z instytucjami miejskimi? Jeśli tak, to na czym ta współpraca polega? Jeśli tak, to jak ocenia Pan/Pani tę współpracę?

- Jak ocenia Pan/Pani wsparcie ze strony miasta Kraków dla działań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych?
- Co myśli Pan/Pani o programie Otwarty Kraków? Jakie są jego mocne strony i braki?
- Czy wie Pan/Pani o tym, że w 2024 powstała nowa wersja tego programu? Co sądzą Państwo o zmianach tam wprowadzonych?

4. Rekomendacje i potrzeby (20 minut)

Wsparcie finansowe i organizacyjne:

- Czy istnieją konkretne projekty, które chcielibyście zrealizować, ale brakuje na nie środków lub zasobów?
- Jakiego rodzaju wsparcia finansowego lub organizacyjnego najbardziej potrzebuje Wasza organizacja?

Rekomendacje dla miasta

- Jakie zmiany w politykach miejskich (np. strategiach dotyczących edukacji, kultury) byłyby najbardziej pomocne dla Waszej działalności?
- Jakie działania mogłyby usprawnić współpracę między miastem Kraków a NGO-sami wspierającymi mniejszości?

Integracja społeczna:

- Co mogłoby pomóc w lepszej integracji przedstawicieli mniejszości narodowych i etnicznych z lokalną społecznością?
- Czy widzi Pan/Pani możliwość większego zaangażowania przedstawicieli mniejszości narodowych i etnicznych w życie publiczne miasta?
- Jakie nowe inicjatywy mogłyby wspierać osoby należące do mniejszości etnicznych lub narodowych, osoby z doświadczeniem migracji w Krakowie?
- Czy coś jeszcze chciałby Pan/Pani dodać lub o czymś wspomnieć?